

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 384/2017
18.06.2020. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић и Данијеле Николић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Момчило Стојановић адвокат из ..., против туженог Пољопривредног факултета Универзитета у Београду из Земуна, чији је пуномоћник Горан Недељковић адвокат из ..., ради дискриминације, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 649/16 од 07.07.2016. године, у седници већа одржаној дана 18.06.2020. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж 649/16 од 07.07.2016. године у другом ставу изреке и пресуда Вишег суда у Београду П 21097/10 од 09.09.2015. године у другом, трећем (за износ од 60.000,00 динара са припадајућом законском затезном каматом) и петом ставу изреке, и у том делу предмет **ВРАЋА** првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 21097/10 од 09.09.2015. године, ставом првим изреке, тужилац је ослобођен плаћања судских такси. Ставом другим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца АА из ... и утврђено да је тужени Пољопривредни факултет Универзитета у Београду дискриминаторски поступао према тужиоцу. Ставом трећим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца АА из ... и обавезан тужени Пољопривредни факултет Универзитета у Београду да, на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде части и угледа услед дискриминаторског поступања туженог, исплати тужиоцу износ од 100.000,00 динара са законском затезном каматом од 09.09.2015. године до исплате, у року од 15 дана од дана пријема пресуде под претњом принудног извршења. Ставом четвртим изреке, одбијен је део тужбеног захтева којим је тужилац тражио да се обавезе тужени на плаћање накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде части и угледа услед дискриминаторског поступања туженог, преко досуђеног износа из става другог изреке до траженог износа од 20.000.000,00 динара, са затезном каматом почев од дана пресуђења па до коначне исплате. Ставом петим изреке, обавезан је тужени да накнади тужиоцу трошкове парничног поступка у износу од 96.000,00 динара у року од 15 дана од дана пријема писаног преписа пресуде под претњом принудног извршења.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 649/16 од 07.07.2016. године, ставом првим изреке, преиначена је пресуда Вишег суда у Београду П 21097/10 од 09.09.2015. године у делу става трећег изреке, тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев

тужиоца за износ од 40.000,00 динара са законском затезном каматом од 09.09.2015. године до исплате. Ставом другим изреке, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена пресуда Вишег суда у Београду П 21097/10 од 09.09.2015. године у ставу другом изреке, преосталом делу става трећег изреке и у ставу петом изреке.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, одлуке садржане у другом ставу изреке, тужени је благовремено изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 41. став 4. Закона о забрани дискриминације и члана 399. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Србије“, број 125/04 и 111/09-ЗПП) који се у овом поступку примењује на основу члана 506. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Србије“, број 72/11), Врховни касациони суд је нашао да је ревизија туженог основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 361. став 2. тачка 9. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Нису основани наводи туженог о учињеној битној повреди одредаба парничног поступка из тачке 10. става 2. наведене одредбе (у ревизији погрешно означена као битна повреда парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 10. важећег Закона о парничном поступку). Између ове парнице, у којој је тужено правно лице - Пољопривредни факултет Универзитета у Београду и правноснажно окончане парнице у предмету Вишег суда у Београду П 635/14, у којој је тужено физичко лице - ранији декан тог факултета, нема идентитета странака да би постојала правноснажно пресуђена ствар у смислу члана 346. став 2. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био у радном односу код туженог до 29.09.2005. године. Радни однос тужиоца престао је на основу споразума странака. По налогу тадашњег декана туженог од 25.05.2006. године, издатог радницима запосленим на радном месту ..., тужиоцу није дозвољен улазак у зграду факултета без претходне сагласности декана или неког од продекана. Тужиоцу је улазак у зграду забрањен и одлуком декана туженог од 27.02.2009. године. Због тога је, све до 2011. године, само за тужиоца вођена евиденција о уласку у зграду - када је и са ким ушао у зграду, односно када је зграду напустио. По престанку радног односа тужилац је више пута долазио у зграду факултета, испред зграде организовао протесте и постављао летке и памфлете увредљиве садржине по одређене запослене код туженог. Више пута је, на позив запослених код туженог, интервенисала и полиција. Тужилац је водио и неколико поступака против запослених на факултету.

На основу тако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су закључили да је тужени дискриминаторски поступао према тужиоцу, што је у супротности са чланом 1. Протокола 12. уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода, члану 21. Устава Републике Србије и члану 17. став 2. Закона о забрани дискриминације. Због тога су судови закључили да тужилац има право и на накнаду нематеријалне штете чију висину је другостепени суд, применом члана 200. Закона о облигационим односима, снизио са износа од 100.000,00 динара, који је досуђен првостепеном пресудом, на износ од 60.000,00 динара.

По оцени Врховног касационог суда, основано се изјављеном ревизијом указује на погрешну примену материјалног права, због чега чињенично стање није у потпуности и правилно утврђено.

Забрана дискриминације представља једно од основних начела Устава Републике Србије. Чланом 21. Устава утврђено је да свако има право на једнаку законску заштиту без дискриминације (став 2) и да је забрањена свака дискриминација, непосредна или посредна, по било ком основу а нарочито по основу расе, пола, националне припадности, друштвеног порекла, рођења, вероисповести, политичког или другог уверења, имовног стања, културе, језика, старости и психичког или физичког инвалидитета (став 3). У члану 1. Протокола 12. уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода утврђена је општа забрана дискриминације у остваривању сваког права које предвиђа закон, тако што је прописано да ће се свако право које закон предвиђа остваривати без дискриминације по било ком основу, као нпр. по раси, боји коже, вероисповести, политичком и другом уверењу, националном или друштвеном пореклу, повезаности са националним мањинама, имовини, рођењу или другом статусу (став 1), те да јавне власти неће ни према коме вршити дискриминацију по основима који су поменути у ставу 1. (став 2).

Појам дискриминације и дискриминаторског поступања садржан је у члану 2. став 1. тачка 1. Закона о забрани дискриминације. Према тој одредби, под наведеним појмовима подразумева се свако неоправдано прављење разлике или неједнако поступање, односно пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства) у односу на лица или групе лица, као и на чланове њихових породица или њима блиска лица, на отворен или прикривен начин, а која се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, националној припадности или етничком пореклу, језику, верским или политичким убеђењима, полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, инвалидитету, брачном и породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, изгледу, чланству у политичким, синдикалним и другим организацијама и другим стварним, односно претпостављеним личним својствима.

Нижестепени судови су одлуку у овом спору донели на основу означених одредби Устава и Протокола 12. уз Европску конвенцију, али и применом члана 17. став 2. Закона о забрани дискриминације којим је прописано да свако има право на једнак приступ објектима у јавној употреби (објекти у којима се налазе седишта органа јавне власти, објекти у области образовања, здравства, социјалне заштите, културе, спорта, туризма, објекти који се користе за заштиту животне средине, заштиту од елементарних непогода и слично), као и јавним површинама (паркови, тргови, улице, пешачки прелази и друге јавне саобраћајнице и сл.) у складу са законом.

Међутим, за примену наведене законске одредбе би било нужно утврдити да ли је тужилац, забраном уласка у зграду туженог факултета био стављен у неповољнији положај, односно дискриминисан по основу неког од његових личних својстава, јер је у суштини појма дискриминације и дискриминаторског поступања прављења разлике или неједнако поступање засновано на неком од личних својстава дискриминисаног лица.

Из тог разлога, нижестепене пресуде су морале бити укинуте и предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење ради утврђења наведене битне чињенице -

личног својства тужиоца, као основа за неједнако, односно дискриминаторско поступање туженог у односу на њега.

Укинута је и одлука о трошковима поступка, као о споредном потраживању које зависи од успеха странака у спору - одлуке о главној ствари.

Сходно изложеном, на основу члана 407. став 2. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић